

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Sžso/62/2015
Identifikačné číslo spisu: 8014200831
Dátum vydania rozhodnutia: 26.09.2017
Meno a priezvisko: JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:8014200831.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedu senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD. a členov senátu JUDr. Igora Belka a JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci žalobcu: K. X., r.č.: XXXXXX/XXXX, občan Poľskej republiky, bytom ulica P. F. Č.. XX/XX, XXX XX E., Poľská republika, zast. V4 Legal, s.r.o., advokátskym spoločenstvom, IČO: 36 858 820, so sídlom Tvrdeho č. 4, 010 01 Žilina, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa - ústredie, so sídlom Ulica 29. augusta č. 8 a 10, 813 63 Bratislava o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí správneho orgánu, na odvolanie žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 05. júna 2015 č.k. 13Scud/18/2014-61, takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 05. júna 2015 č.k. 13Scud/18/2014-61 p o t v r d z u j e .

II. Žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.
Konanie na správnom orgáne

1. Rozhodnutím č. 293-2/2014-BA z 27.01.2014 (ďalej na účely rozsudku len „napadnuté rozhodnutie“-č.l. 6) žalovaná ako odvolací orgán podľa § 179 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej na účely rozsudku len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) v zmysle § 218 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Čadca č. 45638-1/2013-CA z 25.09.2013 vo veci vzniku sociálneho poistenia (ďalej na účely rozsudku len „prvostupňové rozhodnutie“, resp. „prvostupňový orgán“) a administratívne odvolanie žalobcu odmietla.

2. Žalovaná s poukazom na ustanovenia § 3 ods. 1 písm. a), § 4 ods. 1, § 7 ods. 1 písm. c), § 14 ods. 1

písm. a), § 15 ods. 1 písm. a) ako aj § 19 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. konštatovala, že žalobca bol vedený v registri poisťencov žalovanej ako zamestnanec zamestnávateľa s obchodným menom WEBUNG, s.r.o., IČO: 47 237 201 (ďalej na účely rozsudku len „zamestnávateľ“) od 01.02.2013, ktorý zamestnávateľ je zapísaný v registri zamestnávateľov vedeného prvostupňovým orgánom od 01.02.2012.

3. Ďalej žalovaná vyzdvihla právny vplyv Nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a členov ich rodín, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, ako aj Nariadenia z 21. marca 1972, ktorým sa stanovuje postup pri vykonávaní nariadenia (EHS) č. 1408/71 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov a ich rodiny, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie na napadnuté rozhodnutie.

Následne poukázala na nové koordinačné nariadenia, t.j. Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej na účely rozsudku len „základné nariadenie“) a vykonávacie nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa vykonáva základné nariadenie (ďalej na účely rozsudku len „vykonávacie nariadenie“), ktoré sa uplatňujú od 01.05.2010.

4. V súvislosti s prejednávanou vecou žalovaná najmä poukázala na čl. 13 základného nariadenia, ktorý ako kolízna norma vymedzuje právny poriadok, ktorému podlieha osoba vykonávajúca činnosti s charakterom práce v dvoch alebo viacerých členských štátoch.

Vo vzťahu k pracovným činnostiam zanedbateľného rozsahu, tieto žalovaná vymedzila ako činnosti, ktoré sa vykonávajú trvalo, avšak z hľadiska času a hospodárnej návratnosti sú nepodstatné.

5. Čo sa týka skutkového stavu, žalovanej bola doručená informácia z poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia (Zakład Ubezpieczeń Społecznych - ďalej na účely rozsudku len „poľská inštitúcia ZUS“), že v posledných rokoch vznikli firmy v iných členských štátoch, ktoré, hoci sprostredkujú pre poľské samostatne zárobkovo činné osoby zamestnanie, tak sa zrejme chcú vyhýbať plateniu odvodov na sociálne zabezpečenie ZUS z podnikania v Poľskej republike.

V uvedenej súvislosti prvostupňový orgán vykonal v priebehu roku 2013 viaceré kontroly u zamestnávateľa (ďalej na účely rozsudku len „kontroly“, resp. všeobecne „kontrola“) so zameraním na splnenie podmienok pre určenie registrovaného sídla alebo miesta podnikania (viď rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci Planzer Luxembourg Sarl sp.zn. C-73/06) ako aj na overenie reálneho výkonu činností zamestnancov zamestnávateľa.

6. Z výsledkov hore uvedenej kontroly aj pre žalovanú vyplýva, že sídlo zamestnávateľa, uvedené vo výpise z obchodného registra, nespĺňa základné kritéria registrovaného sídla spoločnosti, a tiež sa nepodarilo preukázať reálny výkon činnosti žalobcu ako zamestnanca.

Čo sa týka účinkov formulára „Registračný list fyzickej osoby - prihláška“ žalovaná vyslovila názor, že má len deklaratórne účinky a nemôže potvrdiť vznik povinného sociálneho poistenia v rozpore s príslušnými nariadeniami Európskej únie.

7. Na základe uvedených skutočností žalovaná dospela k záveru, že kontrolou zameranou na preverenie reálneho výkonu činností zamestnancov na území Slovenskej republiky sa nepodarilo preukázať na základe relevantných skutočností, že sa na žalobcu od 01.02.2013 vzťahuje slovenská legislatíva, a preto prvostupňový orgán rovnako aj žalovaná dospeli k záveru, že žalobcovi tam uvedené povinné formy poistenia podľa slovenskej legislatívy od 01.02.2013 nevznikli.

II.

Konanie na prvostupňovom súde

A)

8. Proti tomuto rozhodnutiu žalobca prostredníctvom právneho zástupcu podal na Krajský súd v Žiline (neskôr postúpené na Krajský súd v Prešove - č.l. 28) žalobu zo dňa 09.04.2014.

Najmä brojil proti nesprávne (neúplne) zistenému skutkovému stavu, na ktorý žalovaná následne aplikovala nesprávny hmotnoprávny predpis. Pri prvej kontrole prvostupňový orgán nezistil žiadne pochybenia ani nedostatky. Tiež sa podľa žalobcu nepreukázalo, že by k výkonu závislej činnosti zamestnancov, t.j. aj v prípade žalobcu v zmysle pracovných zmlúv nedochádzalo. Naopak bola predložená pracovná zmluva, výplatné listiny, mzdové listy a evidencia dochádzky.

9. Žalobca poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 8Szd/1/2012, v zmysle ktorého „Zistenie porušenia povinností nemožno vykladať ako jednoduchú vedomosť administratívneho orgánu resp. jeho pracovníkov, v priebehu určitého, bližšie nešpecifikovaného postupu, hoc aj neformálnu, o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že došlo k porušeniu zákona. Zistenie nedostatkov musí mať podklad v určitej objektívnej skutočnosti, ktorou je práve vypracovanie protokolu“.

10. Ďalej sa žalobca vyjadril k podmienkam určenia registrovaného sídla zamestnávateľa, ktorého vymedzenie nie je v základnom nariadení ani v jeho vykonávacom nariadení zachytené, pričom pri jeho výklade žalovaná vychádzala z Praktickej príručky - právne predpisy, ktoré sa vzťahujú na zamestnancov v Európskej únii, európskom hospodárskom priestore a vo Švajčiarsku (ďalej na účely rozsudku len „príručka“) ako aj z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie (ďalej na účely rozsudku len „Súdny dvor“).

11. Podľa žalobcu vyššie uvedené závery žalovaná dostatočne neodôvodnila a zároveň iné zistené skutočnosti v rámci vykonaných kontrol pri vyhodnotení registrovaného sídla v napadnutom rozhodnutí opomenula.

Na základe uvedeného žalobca konštatoval, že miestom sídla, miestom stretnutia riadiacich osôb, miestom uloženia správnych a účtovných dokumentov a miestom hlavného priebehu finančných činností je Slovenská republika.

12. Tiež žalobca základné princípy, na ktorých je založená koordinácia systému sociálneho zabezpečenia na území Európskej únie. Základným princípom má byť princíp rovnakého zaobchádzania, v zmysle ktorého podliehajú migrujúce osoby na území členských štátov rovnakým povinnostiam a využívajú rovnaké výhody ako štátni občania dotknutého štátu.

Avšak svojím konaním žalovaná porušuje vyššie uvedený princíp rovnakého zaobchádzania a ani nerešpektuje individuálnosť konania, nezávislosť a nestrannosť rozhodovania.

13. Žalovaná vo svojom vyjadrení k žalobe (č.l. 38) z 22.09.2014 žiadala žalobu ako nedôvodnú zamietnuť. Vo svojich argumentoch vychádzala z citácie relevantných ustanovení základného nariadenia ako aj vykonávacieho nariadenia.

Najmä uviedla, že dňa 03.02.2014 bolo žalovanej doručené oznámenie zo strany poľskej inštitúcie ZUS, z ktorého pre ňu vyplýva, že na žalobcu sa od 01.02.2013 vzťahujú právne predpisy Poľskej republiky.

B)

14. Krajský súd v Prešove ako súd prvého stupňa preskúmal napadnuté rozhodnutie a konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a z dôvodov uvedených v žalobe s tým, že podľa § 250g ods. 2 O.s.p. konal a rozhodol v neprítomnosti účastníkov konania, oboznámil sa s obsahom administratívneho spisu a jednohlasne dospel k záveru, že žaloba je dôvodná, lebo zistenie skutkového stavu je nepostačujúce na posúdenie vecí a rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, a preto pri aplikácii § 250j ods. 2 písm. c) a d) zák. č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“) zrušil napadnuté rozhodnutie a vrátil jej vec na ďalšie konanie, a to z nižšie uvedených dôvodov. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 O.s.p. a žalobcovi ako úspešnému účastníkovi priznal náhradu trov konania, v sume 340,89 €.

15. Krajský súd dospel k názoru, že záver prvostupňového orgánu, že sídlo spoločnosti zamestnávateľa uvedené vo výpise z obchodného registra nespĺňa základné kritéria registrovaného sídla spoločnosti a že nebolo preukázané, že žalobca reálne vykonával činnosť ako zamestnanec na území Slovenskej republiky, a preto nemôže podliehať slovenským právnym predpisom podľa článku 13 (3) základného nariadenia, vychádza z nedostatočne zisteného skutkového stavu. Z odôvodnenia napadnutého

rozhodnutia nevyplýva, akým spôsobom bolo žalovanej preukázané, že žalobca reálne činnosť zamestnanca na území Slovenskej republiky nevykonával.

16. Preto sa krajský súd stotožnil s námietkou žalobcu, že vo veci bolo s poukazom na ustanovenia § 196 ods. 1 až 7 zák. č. 461/2003 Z.z. rozhodnuté na základe nedostatočne zisteného stavu veci. Ak teda prvostupňový orgán a žalovaná na základe jedinej kontroly dospeli k záveru, že u žalobcu nebol preukázaný výkon reálnej činnosti žalobcu a nie sú splnené ani podmienky miesta podnikania zamestnávateľa žalobcu, krajský súd dospel k záveru, že dokazovanie vykonané v takomto rozsahu je nedostatočné na posúdenie veci.

17. Podľa názoru krajského súdu je nepochybné, že ak ide o súbeh poistení, v ktorých ide o tzv. cezhraničný prvok, je nevyhnutné určiť uplatniteľnú legislatívu, ktorá sa bude vzťahovať na konkrétnu fyzickú osobu zamestnanca v súlade so základným nariadením a vykonávacím nariadením.

18. Krajský súd uložil žalovanej v ďalšom konaní vykonať dokazovanie v takom rozsahu, aby nevznikli žiadne pochybnosti o mieste podnikania zamestnávateľa a rovnako vykonať dokazovanie na objektívne preukázanie, či žalobca činnosť zamestnanca na území Slovenskej republiky reálne vykonával. Vo vzťahu k listu poľskej inštitúcie ZUS (viď bod č. 13) a k jej účinkom na súdny prieskum sa krajský súd vôbec nevyjadroval.

III.

Odvolyvanie žalovanej/stanoviská

A)

19. Vo včas podanom odvolaní (č.l. 67) z 30.06.2015 proti rozsudku krajského súdu žalovaná namieta, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 205 ods. 2 písm. f) O.s.p.]. Zároveň naďalej zotrvala na svojom písomnom vyjadrení vo veci.

20. Následne odvolací súd sumarizuje odvolacie dôvody žalovanej:

- žalovaná sa nestotožňuje s právnym záverom krajského súdu, že vykonané dokazovanie je nedostatočné a zistenie skutkového stavu je nepostačujúce na posúdenie veci, o vykonané kontroly v sídle zamestnávateľa žalobcu nepreukázali reálny výkon činnosti zamestnancov zamestnávateľa,
- o nebol naplnený účel zamestnania - dosahovanie zisku, čo vzbudzuje dôvodné pochybnosti o efektívnej činnosti,
- žalovaná zdôraznila, že dôkazné bremeno leží nielen na žalovanej, ale aj na žalobcovi, ktorý si túto svoju povinnosť vyplývajúcu mu vykonávacieho nariadenia riadne nespĺnil,
- žalovaná podotkla, že uplatniteľná legislatíva môže byť podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia určená aj vzájomnou dohodou, ktorá nemusí mať písomnú formu,
- žalovaná namieta tiež neadekvátnosť a výšku trov konania priznaných žalobcovi.

21. Záverom žalovaná navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu zmenil tak, že žalobu zamietne.

B)

22. Z mimoriadne stručného vyjadrenia žalobcu (č.l. 71) zo 06.08.2015 vyplýva, že sa stotožňuje s rozsudkom krajského súdu, zotráva na dôvodoch uvedených v žalobe a má za to, že odvolanie žalovanej je bezpredmetné a bez akéhokoľvek právneho základu. Na základe toho žalobca navrhol, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil a zaviazal žalovanú k náhrade trov odvolacieho konania.

IV.

Prejudiciálne konanie

23. Z dôvodu podania prejudiciálnej otázky týkajúcej sa výkladu dotknutých ustanovení práva Európskej

únie Súdnemu dvoru bolo konanie o odvolaní žalovanej vedené na Najvyššom súde Slovenskej republiky uznesením z 28.06.2016 sp.zn. 1Sžso/62/2015 prerušené.

24. Súdny dvor prejudiciálnu otázku akceptoval a svoju odpoveď prostredníctvom rozsudku sp.zn. C-89/16 z 13.07.2017 zaslal konajúcemu senátu Najvyššieho súdu v nasledujúcom znení:

„Článok 13 ods. 3 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia, zmeneného a doplneného nariadením (EÚ) Európskeho parlamentu a Rady č. 465/2012 z 22. mája 2012, sa má vykladať v tom zmysle, že s cieľom určiť vnútroštátnu právnu úpravu uplatňujúcu sa v zmysle tohto ustanovenia na osobu, akou je žalobca vo veci samej, ktorý je zvyčajne zamestnancom v jednom členskom štáte a samostatne zárobkovo činnou osobou v druhom členskom štáte, je potrebné zohľadniť požiadavky uvedené v článku 14 ods. 5b a článku 16 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004, zmeneného a doplneného nariadením č. 465/2012.“

V.

Právne názory odvolacieho súdu

25. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) v intenciách rozsudku sp.zn. C-89/16 Súdneho dvora, po preskúmaní písomných pripomienok členských štátov zaslaných v prejudiciálnom konaní a v medziach čl. 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 4 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii a čl. 267 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie vyhodnotil listinné dôkazy obsiahnuté v súdnom ako aj v priloženom administratívnom spise, preskúmal rozsudok krajského postupom podľa O.s.p. s prihliadnutím na ustanovenie § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní, a po neverejnej porade senátu jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k nižšie odôvodnenému záveru, že odvolanie nie je dôvodné, a preto rozsudok krajského súdu postupom podľa § 219 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. ako vo výroku vecne správny potvrdil.

26. V takto vymedzenom rámci prieskumu a po preverení riadnosti podmienok vykonávania súdneho prieskumu rozhodnutí správneho orgánu (tzn. najmä splnenia podmienok konania a okruhu účastníkov) Najvyšší súd celkom zdôrazňuje, že podstatou súdneho odvolania proti rozsudku krajského súdu ako aj žaloby, ktorou sa žalobkyňa domáha preskúmania napadnutého rozhodnutia, je skutková otázka, či na základe podkladov získaných žalovanou počas vykonaných kontrol zamestnávania zahraničných pracovníkov na území Slovenskej republiky boli dostatočne preukázané skutočnosti opodstatnene nasvedčujúce záveru, že žalobkyňi príslušné poistenia v zmysle zák. č. 461/2003 Z.z. a predpisov Európskej únie nevzniklo, t.j. otázka správneho zistenia rozhodujúcich skutočností a dostatočného rámca podkladov pre naplnenie zásady materiálnej pravdy v ďalšom procese aplikácie hmotného práva. Práve tento právny rámec aj vymedzuje potrebné medze skutkového zistenia.

27. Vo vzťahu k nesprávnemu právnemu posúdeniu, t.j. odvolací dôvod uvedený žalovanou v odvolaní, Najvyšší súd odkazuje na vyššie citovaný rozsudok, prostredníctvom ktorého Súdny dvor (marginálny bod č. 32) zdôraznil, že vzhľadom na skutkový stav vo veci samej (t.j. po dátume 28. júna 2012 zmeny tak základného ako aj vykonávacieho nariadenia), ako vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, je potrebné vychádzať z článku 14 ods. 5b vykonávacieho nariadenia.

Podľa čl. 14 ods. 5 písm. b) vykonávacieho nariadenia v pôvodnom znení na účely uplatňovania článku 13 ods. 1 základného nariadenia osobou, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnanec v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch, je predovšetkým osoba, ktorá nepretržite striedavo vykonáva činnosti s výnimkou zanedbateľných činností v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch, a to bez ohľadu na početnosť alebo pravidelnosť tohto striedania.

Podľa čl. 14 ods. 5 vykonávacieho nariadenia v znení relevantnom na preskúmanú vec na účely uplatňovania článku 13 ods. 1 základného nariadenia sa osobou, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnanec v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch, rozumie osoba, ktorá vykonáva súbežne alebo striedavo jednu alebo viacero oddelených činností v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch

pre ten istý podnik alebo toho istého zamestnávateľa, alebo pre rôzne podniky alebo rôznych zamestnávateľov.

Podľa čl. 14 ods. 5b vykonávacieho nariadenia v citovanom znení na účely určenia uplatniteľných právnych predpisov podľa článku 13 základného nariadenia sa zanedbateľné činnosti neberú do úvahy.

Článok 16 vykonávacieho nariadenia sa uplatňuje na všetky prípady podľa tohto článku.

Podľa čl. 14 ods. 8 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení na účely uplatňovania článku 13 ods. 1 a 2 základného nariadenia formulácia podstatná časť činnosti, ktorú osoba vykonáva ako zamestnanec alebo ako samostatne zárobkovo činná osoba v členskom štáte znamená, že sa kvantitatívne podstatná časť všetkých činností zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činnnej osoby vykonáva v tomto členskom štáte, pričom to nemusí byť nevyhnutne väčšia časť týchto činností.

Podľa čl. 16 ods. 1 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení osoba, ktorá vykonáva činnosti v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch, informuje o tejto skutočnosti inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska.

Podľa čl. 16 ods. 2 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení určená inštitúcia členského štátu bydliska bezodkladne určí uplatniteľné právne predpisy, ktoré sa na dotknutú osobu uplatňujú, so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a článok 14 vykonávacieho nariadenia. Toto určenie sa považuje za predbežné. Inštitúcia informuje o predbežnom určení uplatniteľných právnych predpisov určené inštitúcie každého členského štátu, v ktorom sa činnosť vykonáva.

Podľa čl. 16 ods. 3 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení predbežné určenie uplatniteľných právnych predpisov, ako sa stanovuje v odseku 2, sa stáva definitívnym do dvoch mesiacov odo dňa, keď boli inštitúcie určené príslušnými orgánmi dotknutých členských štátov o ňom informované v súlade s odsekom 2, ak už uplatniteľné právne predpisy neboli definitívne určené na základe odseku 4 alebo najmenej jedna dotknutá inštitúcia neinformovala inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska do konca tejto dvojmesačnej lehoty o tom, že nemôže prijať toto určenie alebo že zaujala k tejto veci odlišné stanovisko.

Podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení platí, že ak existuje neistota vo veci určenia uplatniteľných právnych predpisov, v dôsledku ktorej je potrebné, aby inštitúcie alebo úrady dvoch alebo viacerých členských štátov na požiadanie jednej alebo viacerých inštitúcií určených príslušnými úradmi dotknutých členských štátov alebo samotných týchto úradov navzájom rokovali, určia sa právne predpisy uplatniteľné na dotknutú osobu vzájomnou dohodou a so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a príslušné ustanovenia článku 14 vykonávacieho nariadenia.

Podľa čl. 16 ods. 5 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy boli predbežne alebo definitívne určené za uplatniteľné, to bezodkladne oznámi dotknutej osobe.

Podľa čl. 16 ods. 6 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení platí, že ak dotknutá osoba neposkytne informácie podľa odseku 1, uplatnia sa ustanovenia tohto článku na podnet inštitúcie určenej príslušným úradom členského štátu bydliska, len čo je o situácii tejto osoby informovaná, napríklad aj prostredníctvom inej dotknutej inštitúcie.

28. V tejto súvislosti s poukazom na odôvodnenie základného nariadenia Súdny dvor konštatoval (marginálny bod č. 34), že cieľom základného nariadenia, je zabezpečiť koordináciu vnútroštátnych systémov sociálneho zabezpečenia v členských štátoch, aby sa zaručil účinný výkon práva na voľný pohyb osôb, a aby sa tak prispelo k zlepšeniu životnej úrovne a podmienok zamestnávania osôb pohybujúcich sa v rámci Únie.

29. Za skutkového stavu zisteného v preskúmvanej veci by sa žalobca podľa uvedeného rozsudku Súdneho dvora mal fakticky považovať za osobu, ktorá podlieha právnej úprave členského štátu, kde je zamestnancom (t.j. Slovenská republika).

30. Avšak s poukazom na čl. 14 ods. 5b vykonávacieho nariadenia Súdny dvor uviedol (marginálne body č. 38 a č. 40), že na určenie rozhodnej právnej úpravy podľa článku 13 základného nariadenia sa neberú do úvahy zanedbateľné činnosti, ktorej rozsah mala poľská inštitúcia ZUS zistiť u žalobcu v inej veci, t.j. aj u žalobcu v preskúmvanej veci. Preto pri určení rozhodnej právnej úpravy, ktorej podlieha žalobca, mala žalovaná vychádzať z článku 13 ods. 3 základného nariadenia zohľadňujúc čl. 14 ods. 5b

ako aj čl. 16 vykonávacieho nariadenia.

Pritom, hoci sa na základné nariadenie a vykonávacie nariadenie nazerá ako na rovnocenné akty práva Únie, je nutné vykonávacie nariadenie v prípade existencie rozporov vykladať vo svetle základného nariadenia (napríklad rozsudok Súdneho dvora 24. októbra 1996 sp.zn. C-335/95 vo veci Picard).

31. Z vyššie uvedeného pre Najvyšší súd vyplýva, že pre posúdenie spornej veci je nutné vychádzať z aplikácie hore uvedených ustanovení základného nariadenia a vykonávacieho nariadenia (viď bod č. 35). Z obsahu napadnutého rozhodnutia je však nepochybné, že žalovaná sa zamerala na preverovanie skutočného výkonu pracovných činností žalobcu a charakteru registrovaného sídla jeho zamestnávateľa na území Slovenskej republiky.

32. Naopak argumentácia žalovanej, že k určení uplatniteľných predpisov, ktoré sa na žalobcu vzťahujú, mal prvostupňový orgán pristúpiť tým, že zohľadnil pri svojom rozhodovaní rozhodnutie poľskej inštitúcie ZUS, sa nachádza iba v jej vyjadrení k odvolaniu (viď body č. 13 a č. 18) a v samotnom prvostupňovom rozhodnutí, ktoré je založené iba na skutkovom vyhodnotení skutočností zistených kontrolou celkom absentuje.

Samozrejme, vynárajú sa určité nejasnosti vzhľadom k rozdielnosti dátumov (rozhodnutie poľskej inštitúcie ZUS malo byť doručené k 03.02.2014, prvostupňové rozhodnutie vydané 25.09.2013) ako aj k obsahu rozhodnutia poľskej inštitúcie ZUS (z pripojeného administratívneho spisu sa nepodarilo dohľadať uvedený list, a preto konajúcemu súdu nie je jasné a ani žalovaná neuvádza, či ide o predbežné alebo definitívne určenie rozhodných predpisov), ku ktorým sa žalovaná nevyjadrila vôbec.

34. Predovšetkým Najvyšší súd v súvislosti s hore uvedeným odvolacím dôvodom nesprávneho právneho posúdenia veci krajským súdom poukazuje na to, že idea právneho štátu zakotvená v článku 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky vyžaduje nielen od orgánov súdnej moci ale aj moci výkonnej, aby ich výklad práva v konkrétnej veci nepochybné smeroval (princíp právnej istoty) k tomu výsledku, ktorý mal, resp. mal mať na mysli zákonodarca pri jeho tvorbe.

35. Na základe uvedeného potom pre sudcu spočíva význam interpretácie v tom, že zákonodarcom všeobecne sformulované pravidlo (je nutné mať na mysli najmä jeho dispozíciu) musí transformovať prostredníctvom jazykových prostriedkov na, pre podmienky konkrétneho skutkového stavu, aplikácie schopné pravidlo, a toto porovnáva s reálnou situáciou, dejom, resp. postojom či iným druhom správania jednotlivca v prejednávanej veci.

36. Následne úradná osoba vykonávajúca výklad svoje úvahy, ktoré ju abstraktne vedeným spôsobom viedli k prijatiu takéhoto výsledku výkladu, musí v zmysle § 209 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z., resp. v prípade sudcu podľa § 157 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. objasniť bez toho, aby sa vystavil nebezpečenstvu z nesprávneho právneho výkladu.

Takýto prístup k výkladu práva v súdnej praxi je naplnením princípu právnej istoty v spoločnosti a súčasne eliminuje ľudskú omylnosť a ovplyvniteľnosť.

37. Ústavný súd Slovenskej republiky prostredníctvom nálezu sp.zn. III. ÚS 341/07 k otázke riadnej interpretácie všeobecného práva uviedol, že

„pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybné potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii.

V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napríklad viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybností, možno uprednostniť výklad „e ratione legis“ pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom.“

38. S prihliadnutím na jednotlivé ustanovenia zakotvené v hore citovaných odsekoch 1 až 6 článku 16 vykonávacieho nariadenia (viď bod č. 27) nemôže Najvyšší súd v zmysle rozsudku Súdneho dvora prisvedčiť správnosti interpretácie článkov vykonávacieho nariadenia krajského súdu, ktorý sa stotožnil s nesprávnym právnym názorom žalovanej.

Totíž z čl. 16 ods. 1 a 2 vykonávacieho nariadenia jednoznačne vyplýva, že poľská inštitúcia ZUS vzhľadom

- na možnosť priamo aplikovať právo Únie vo forme nariadenia Spoločenstva a jeho prednosť pred vnútroštátnym poriadkom (najmä čl. 249 ods. 2 Zmluvy o Európskom spoločenstve v spojení najmä s rozsudkom vtedajšieho Európskeho súdneho dvora vo veci Granaria sp.zn. 18/72) a

- na kritérium bydliska žalobcu v Poľskej republike

získala právomoc určiť uplatniteľné právne predpisy, ktoré sa na žalobcu vzťahujú.

Podľa čl. 249 ods. 2 Zmluvy o Európskom spoločenstve v znení citovanom v čase prijatia základného nariadenia a vykonávacieho nariadenia má nariadenie všeobecnú platnosť. Je záväzná vo svojej celistvosti a je priamo uplatniteľná vo všetkých členských štátoch.

39. Najvyšší súd sa predovšetkým stotožňuje so záverom, že ustanovenia zakotvené v čl. 14 ods. 5b prvej ako aj druhej vety vykonávacieho nariadenia do právnej úpravy vykonávacieho nariadenia explicitne zaviedli pravidlo o neposudzovaní zanedbateľných činností na účely určenia uplatniteľných právnych predpisov naprieč celým čl. 13 základného nariadenia, teda bez ohľadu na to, či ide o SZČO alebo ide o zamestnanca.

Z uvedeného dôvodu potom mohla poľská inštitúcia ZUS pristúpiť k aplikácii čl. 11 ods. 3 písm. a) základného nariadenia na situáciu sociálneho zabezpečenia žalobcu. Pokiaľ sa žalobca domnieval, že jej sociálne zabezpečenie spadá pod slovenský právny poriadok, potom sa mohol domáhať nápravy svojho nežiaduceho stavu napríklad na konajúcom vnútroštátnom orgáne, t.j. na poľských úradoch.

40. V tejto súvislosti potom Najvyšší súd musí ako dôvodné odvolacie námietky (viď bod č. 20) vyhodnotiť to, že napriek opisu vnútroštátnej i medzinárodnej právnej úpravy sociálneho zabezpečenia v odôvodnení, tak napadnuté rozhodnutie je založené na skutkovej dedukcii, že ide o fiktívneho zamestnávateľa.

Samotná skutočnosť, že žalovaná až na výzvu správneho súdu doplnila tak po právnej ako aj skutkovej stránke odôvodnenie napadnutého rozhodnutia (doodôvodnila) o čiastočne relevantné právne názory (viď už raz citovaný bod č. 13) nenapráva v zmysle judikatúry Najvyššieho súdu (m.m. 5Sžf 89/2007 z 02.12.2008) hore vytknuté nedostatky právneho posúdenia napadnutého rozhodnutia:

„nie je prípustný taký procesný stav, aby argumentácia žalovaného správneho orgánu obsiahnutá v jeho vyjadrení k žalobe nahrádzala súdu odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, lebo takáto argumentácia napomáha prvostupňovému súdu iba bližšie pochopiť základné argumenty žalovaného a nie ich nedostatok napraviť.“

Najvyšší súd už v svojich predchádzajúcich rozhodnutiach (napríklad rozhodnutie sp.zn. 5Sž 37/2006) viackrát zdôraznil, že nedostatok odôvodnenia rozhodnutia správneho orgánu na jednej strane sťažuje obranu účastníka proti rozhodnutiu, s ktorým nesúhlasí, lebo mu je odňatá možnosť poukázať na nesprávnosť záverov konajúceho orgánu štátnej moci, a na strane druhej sa vytvára prekážka pre súdny prieskum napadnutého rozhodnutia, lebo konajúci súd v dôsledku neexistencie alebo nedostatku úsudkov a logických väzieb medzi nimi a deklarovanými právnymi závermi nemôže posúdiť ich zákonnosť.“

41. Na základe skutkovej argumentácie a súvisiacich právnych názorov krajského súdu, že v nedávkovom konaní sa nepreukázal reálny výkon práce žalobcu na území Slovenskej republiky a súčasne reálnej podnikateľskej činnosti, ktorú vykonávala ako SZČO v Poľskej republike, a preto nie sú splnené podmienky pre aplikáciu čl. 13 ods. 3 vo väzbe na čl. 11 ods. 1 prvá veta základného nariadenia, musí Najvyšší súd konštatovať, že krajský súd pri súdnom prieskume napadnutého rozhodnutia si osvojil právne závery, ktoré vychádzajú z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Z uvedených dôvodov musel Najvyšší súd napadnuté rozhodnutie zrušiť a vrátiť žalovanej na ďalšie konanie.

42. Okrem uvedeného nemôže Najvyšší súd nechať bez povšimnutia aj argumentáciu žalovanej vyslovenou v jej vyjadrení k odvolaniu, že:

„Sociálna poisťovňa poukazuje aj na článok 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia, že ak existuje neistota vo veci určenia uplatniteľných právnych predpisov, v dôsledku ktorej je potrebné, aby inštitúcie alebo úrady alebo viacerých členských štátov na požiadanie jednej alebo viacerých inštitúcií určených príslušnými úradmi dotknutých členských štátov alebo samotných týchto úradov navzájom rokovali, určia sa právne predpisy uplatniteľné na dotknutú osobu vzájomnou dohodou a so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a príslušné ustanovenia článku 14 vykonávacieho nariadenia.

Podotýkame, že dohoda medzi poľskou inštitúciou ZUS a Sociálnou poisťovňou nemusí mať podľa článku 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia písomnú formu.“

Takto sformulovaný právny názor nemá oporu v slovenskom právnom poriadku, lebo je v rozpore s právom účastníka na riadne vedený administratívny spis.

Podľa § 189 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. v citovanom znení o ústnych podaniach, o dôležitých úkonoch a o dôležitých dôkazoch v konaní príslušná organizačná zložka Sociálnej poisťovne vyhotovuje zápisnicu.

Podľa § 190 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. v citovanom znení účastníci konania a ich zástupcovia majú právo nazeráť do spisov a robiť si z nich výpisy, odpisy a na požiadanie aj vyhotovenie fotokópie okrem údajov o zdravotnom stave účastníka konania, ak tento zákon neustanovuje inak.

43. Vo vzťahu k oprávnenosti žalovanej vydať rozhodnutie o tom, že zamestnancovi nevzniklo povinné sociálne poistenia na území Slovenskej republiky Najvyšší súd poukazuje na nižšie citované ustanovenia zák. č. 461/2003 Z.z., v zmysle ktorých je žalovaná oprávnená v sporných nedávkových konaniach okrem iného rozhodnúť aj o vzniku povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti žalobcu ako zamestnanca po tom, čo bol prostredníctvom príslušného formulára zaregistrovaný v registri poistencov žalovanej (viď bod č. 2).

Podľa § 20 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. v citovanom znení povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti zamestnanca uvedeného v § 4 ods. 1 vzniká odo dňa vzniku právneho vzťahu, ktorý zakladá právo na príjem uvedený v § 3 ods. 1 písm. a) a ods. 2 a 3, a zaniká dňom zániku tohto právneho vzťahu, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 172 ods. 5 zák. č. 461/2003 Z.z. v citovanom znení predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, o poistnom v sporných prípadoch, príspevku na starobné dôchodkové sporenie v sporných prípadoch, o pokute, penále, povolení splátok dlžných súm poistného, príspevku na starobné dôchodkové sporenie, pokuty, penále a o zaradení zamestnávateľa do nebezpečnej triedy.

Podľa § 184 ods. 8 zák. č. 461/2003 Z.z. v citovanom znení nedávkové konanie sa začína na základe písomnej žiadosti účastníka konania alebo z podnetu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne.

Podľa § 209 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. v citovanom znení rozhodnutie organizačnej zložky Sociálnej poisťovne sa vydáva písomne, ak tento zákon neustanovuje inak.

VI.

44. Odvolací súd vzhľadom na námietky uplatnené žalobcom uvádza, že napadnuté rozhodnutie nespĺňa požiadavku na obsahové náležitosti rozhodnutia v zmysle § 209 zák. č. 461/2003 Z.z. Uvedené rozhodnutie správneho orgánu nevychádza z dostatočne zisteného skutkového stavu, ktoré by bolo logicky vyhodnotené a riadne právne posúdené. Odvolací súd sa nestotožňuje s právnymi závermi zistenými v predchádzajúcich konaniach o tom, že žalobca nespĺňa zákonné podmienky pre vznik povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti od stanoveného dátumu iba podľa tam uvedených ustanovení slovenskej a úniovej legislatívy.

Nakoľko počas konania Najvyšší súd mu z dostupných zdrojov dospel k záveru, že sa vyskytli prekážky pre konanie z dôvodov potreby výkladu únieho práva, a to hore uvedených aplikovaných právnych predpisov a súvisiacich právnych aktov orgánov Európskej únie, preto súdny prieskum prerušil s výsledkom hore opísaným.

45. Bude preto úlohou žalovanej, aby zosúladiła svoje napadnuté rozhodnutie so závermi vyslovenými Najvyšším súdom v inom rozsudku (sp.zn. 1Sžso 11/2015). Nakoľko je uvedený rozsudok žalovanej známy, lebo jej bol krajským súdom v konaní pod hore uvedenou sp.zn. aj zaslaný, nebude sa nadbytočne jeho relevantný text citovať.

46. Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností, po vyhodnotení námietok žalobcu a stanoviska žalovanej ako aj s prihliadnutím na závery obsiahnuté vo vyššie uvedených súdnych rozhodnutiach (čl. 1 ods. 1 ústavy), najmä už v citovanom rozhodnutí sp.zn. 1Sžso 11/2015, resp. 5Sžf 89/2007, pri ktorých Najvyšší súd nezistil žiaden relevantný dôvod, aby sa od ich obsahu a vyslovených právnych názorov (viď účinky sledované v § 250ja ods. 4 a contrario odsek 7 O.s.p. spolu s čl. 144 ods. 1 ústavy) s prihliadnutím na ústavný princíp právnej istoty zásadne odchytil (napríklad zásadná zmena právneho prostredia, zistenie odlišného skutkového stavu alebo prijatie protichodného zjednocovacieho stanoviska v zmysle záverov judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva v oblasti zjednocovania alebo zamedzovania vydávania protirečivých rozsudkov, najmä vec Zielinsky, Pradal a spol. v. Francúzska republika č. A- 24846/94, 34165/96 až 34173/96, poprípade vec Borovská a Forrai v. Slovenská republika č. A- 48554/10 z 25.11.2014), s oznámením termínu vyhlásenia rozsudku postupom podľa §156 ods. 1 a 3 O.s.p. rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku.

47. Najvyšší súd v súlade so zásadou hospodárnosti súdneho konania ako aj so svojou dlhodobou ustálenou praxou neuviedol vo výroku svojho rozsudku zákonné ustanovenie, podľa ktorého bolo napadnuté rozhodnutie zrušené (§ 250j ods. 4 prvá veta O.s.p.), pretože dôvodom podania tejto informácie správnym súdom je v zmysle § 250j ods. 4 veta druhá O.s.p. poskytnúť podklady pre posúdenie prípustnosti možného odvolania proti rozsudku súdu. Nakoľko proti rozhodnutiam Najvyššieho súdu vydaným v správnom súdnictve sú nielen generálne (§ 246c ods. 1 O.s.p.) ale aj špeciálne (§ 250ja ods. 6 O.s.p.) opravné prostriedky neprípustné s výnimkou prípadu úplnej jurisdikcie zakotvanej v ustanovení § 250ja ods. 5 O.s.p., a táto situácia v preskúmvanej veci nenastala, potom nie je možné ust. § 250j ods. 4 O.s.p. na výrok rozhodnutia Najvyššieho súdu aplikovať.

48. Najvyšší súd v preskúmvanej veci v súlade s ust. § 250ja ods. 2 O.s.p. rozhodol bez pojednávania, lebo nezistil, že by týmto postupom bol porušený verejný záujem (vo veci prebehlo na prvom stupni súdne pojednávanie, pričom účastníkom bola daná možnosť sa ho zúčastniť), tak v odvolacom konaní na základe mu dostupných informácií z pripojeného administratívneho spisu Najvyšší súd dospel k záveru, že nebolo potrebné v súlade s ust. § 250i ods. 1 O.s.p. vykonať dokazovanie a z iných dôvodov nevznikla potreba pojednávania nariadiť.

49. Nakoľko išlo o základnú argumentáciu žalobcu, ktorá sa týkala nesprávneho procesného riešenia situácie sociálneho zabezpečenia na strane žalobcu a ktorá vymedzovala rámec meritórneho súdneho prieskumu, ostatné jeho odvolacie námietky boli týmto skonsumované. Preto sa Najvyšší súd inými námietkami ďalej nezaoberal.

50. O trovách odvolacieho súdneho konania rozhodol Najvyšší súd podľa § 224 ods. 1 v spojitosti s § 250k ods. 1 a § 246c ods. 1 O.s.p., podľa ktorého iba úspešný žalobca má právo na náhradu trov tohto konania, čo v tomto súdnom prieskume nastalo.

51. Napriek zákonnej možnosti si však žalobca nevyčísľil výšku požadovaných trov konania (na čl. 72 sa daný výpočet nenachádza) a preto konajúci súd v zmysle § 151 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. rozhodol o náhrade tak, ako je uvedené vo výroku.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).

